

ART CONTEMPORANI (SEGLE XX)

Les obres d'art del segle XX poden aparèixer a la pregunta 1E (1 punt) de l'art clàssic.

Normalment pregunten ubicar l'estil en el temps o comparar-la amb l'obra clàssica.

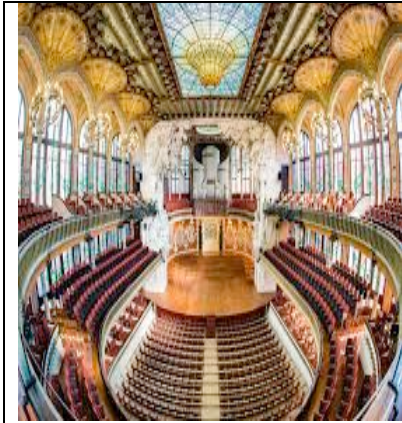
CONTEXT HISTÒRIC 1900-1945

- **Primeres avantguardes:** moviments renovadors, innovadors, transgressors, experimentals, trencadors amb la tradició artística. **París**, capital de l'Art mundial.
- **Desenvolupament industrial, científic i tecnològic.** 2ª Revolució industrial: electricitat, petroli. Desenvolupament dels transports: ferrocarril i automòbil.
- Gran **creixement demogràfic** i urbanístic, avenços en medicina (vacunes...).
- **L'imperialisme i colonialisme** provoca explotació i injustícies socials que condueixen a la tensió armada entre les potències europees.
- Època de **conflictes i moviments socials:** 1ª Guerra Mundial (1914-1918), Revolució Russa (1917), auge dels feixismes (anys 20 i 30) i 2ª Guerra Mundial (1939-1945).
- A **Espanya:** La Restauració (1875-1931), Segona República (1931-1936), Guerra Civil (1936-1939) i època Blava del Franquisme (1939-1945). Literatura, Generacions del 98 i del 27.
- A **Catalunya:** Catalanisme polític, nacionalisme, Mancomunitat de Catalunya (1917-1925), Industrialització (textil), Modernisme, Noucentisme i avantguardisme.

CONTEXT HISTÒRIC 1945-2000

- Època de les **segones avantguardes**, moviments artístics del període 1945-anys 80.
- **Guerra Freda** (1947-1991), divisió del blocs capitalista (EUA) i comunista (URSS). Conflictes focalitzats a Corea, Cris dels míssils de Cuba, Vietnam.
- Final del comunismo 1989, caiguda del mur de Berlin i unificació d'Alemanya.
- Els **conflictes** entre Israel i Palestina, les Guerres del Golf Pèrsic, les crisis del petroli, el terrorisme islamista radical, la Unió Europea.
- **Espanya:** final del franquisme, Transició i democràcia. Catalunya recupera l'autonomia, JJOO de Barcelona 92, terrorisme d'ETA.
- Revolució tecnològica, carrera atòmica, era de les telecomunicacions. **Globalització.**
- Capitalitat de l'Art, **Nova York**, als EUA. Artistes europeus fugen de la 2ª Guerra M.
- Els efectes traumàtics de la guerra es reflecteixen en l'**Art matèric Era atòmica.**
- Societat **capitalista** del consum, la fama i el poder són la iconografia del Pop Art.
- **Trencament** contundent amb el concete tradicional de l'art. **Experimentació** i conceptualisme. S'anteposa la idea i el procés artístic poer sobre del resultat.
- **Nous materials i tècniques.** Rubuig dels mètodes i tècniques convencionals

ARQUITECTURA

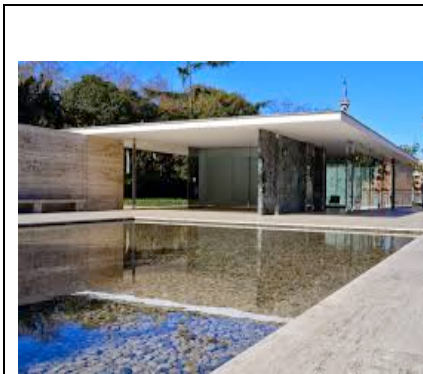
Modernisme, 1905-1908, "Palau de la Música Catalana", Lluís, D. i Montaner. Auditori. Nous materials. Barcelona.

- Arquitectura decorativista basada en la natura, decoració floral, ondulant, animal, figures femenines, nacionalisme.
- Recupera el treball artesanal: forja, vitralls, mosaic, etc.
- Nous materials fruit de la tècnica i la indústria moderna.
- Planta lliure i façana lliure (no hi ha murs de càrrega).
- Integració de les arts (arquitectura, escultura, mosaic...)

Modernisme, 1906-1912, "Casa Milà o La Pedrera", Antoni Gaudí, habitatge privat, nous materials, Barcelona.

- Mateixos trets de l'estil que el Palau de la Música Catalana. Integració de les arts, creativitat, inventiva, imaginació, formes escultòriques, planta i façana lliure...

Funcionalisme, 1929. Pavelló alemany, Ludwig Mies Van Der Rohe, nous materials, Palau d'exposicions, Barcelona.

- Geometria senzilla. Línies rectes horitzontals i verticals.
- "Més és menys i menys és més". Decoració mínima.
- Materials industrials: ferro, acer, vidre i formigó.
- Façana lliure i planta lliure. Arquitectura modular.
- Diafanitat i gran lluminositat, espais interiors variables.

Organicisme, 1935-1937, "Casa Kaufmann o de la cascada", materials industrials, Pennsylvania, EUA. Casa unifamiliar.

- Planta lliure i façana lliure. Diafanitat i lluminositat.
- Harmonització i integració amb l'entorn o paisatge.
- Ornamentació sòbria i volums de geometria senzilla.
- Voladissos en expansió cap a l'exterior o la natura.
- Materials de l'entorn. Es camufla en la natura.
- Comoditats modernes: calefacció, aire condicionat...

	<p>Deconstructivisme, 1991-1997, “Museu Guggenheim”, Frank O. Gehry, nous materials, Bilbao.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Disseny no lineal. Geometria no euclídea. • Fragmentació de la forma, dislocada i distorsionada. • Tractament escultòric de l’edifici, de volums impactants, recarregolats, planificació per ordinador. • Planta lliure i façana lliure. Diafanitat i originalitat. • Tipologies: museus, auditoris, cellers, oficines...

ESCULTURA

	<p>Futurisme, 1913, “Formes úniques de continuïtat en l’espai”, Umberto Boccioni, bronze, fosa, monòcroma, exempta, MOMA, Nova York.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Abandonament de la tradició figurativa del passat. • Moviment, dinamisme, velocitat a partir de la descomposició de la figura. Cert grau d’abstracció. • Tècnica del simultaneisme, que consisteix a representar les imatges superposades com una seqüència fílmica. • Exaltació de la vida moderna i la idea de progrés: la ciutat, les màquines, la tecnologia, la industrialització...

	<p>Cubisme (influències expressionistes), 1936, “El profeta”, Pau Gargallo, Bronze, fosa, monòcroma, exempta, Museu Reina Sofia de Madri i Museu Gargallo de Saragossa.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Descomposició del volum en plans geomètrics amb formes còncaves i convexes. Esquematrisme formal. • Cubista, formes simples i pures, quanta dimensió (temps) • Multifacialitat. Combinació de corbes i contracorbes, buits i massissos (el buit crea espai). Fa servir la forja. • Incorporació del ferro i tècnica de la soldadura, tot creant diferència de textures en les superfícies. Planxes de ferro.

Surrealisme, 1935, Nit de lluna, Leandre Cristòfol, Assemblatge de fusta, polícroma, exempta, MNAC, Bcna.

- Tècnica de l'assemblatge: unió de diferents materials o objectes, buscant la tridimensionalitat i la puresa formal.
- Descontextualitza els objectes quotidians de la seva funció original i els dona una nova funció simbòlica.
- Unió decorativa, lúdica, investigadora, experimental.
- No figurativa, de contingut poètic, simbòlic i personal.

1984, Abstracció, Elogi de l'aigua, Eduardo Chillida, encofrat, formigó armat, exempta, abstracta, Parc de la Creueta del Coll, Barcelona.

- Obra molt personal, abstracta, on fa servir materials diversos (formigó, ferro...). Decorativa, investigadora...
- Formes lliures i espontànies, primitives, esquemàtiques.
- Tècnica de l'encofrat, textura rugosa, lleu clarobscur.
- Multifacialitat amb influència cubista. Corbes i contracorbes, massís i buit (aire), pesantor i lleugeresa.
- Integració en el medi o la naturalesa (parcs urbans).

Surrealisme, 1983, Dona i ocell, Joan Miró, encofrat, ciment recobert de trencadís, polícroma, exempta, 22m, Parc Joan Miró de Barcelona.

- Estil molt personal amb influències del surrealisme automatista (sense control de la raó). Llibertat d'acció.
- Llenguatge propi per expressar la personal visió de la vida.
- Signes i símbols que es refereixen a l'essència de la vida, astres, humans, animals, el cosmos, la vegetació.
- Obra no figurativa amb un fort component al·legòric.
- Treballa amb ciment, ceràmica, vidre, trencadís, ferro...
- Formes simplificades, de colors primaris, purs i plans amb línia negra corba. Expressa vitalitat i dinamisme.

1999, Expressionisme i surrealisme, Maman, Louise Bourgeois, soldadura, ferro, acer i marbre, exempta, tema al·legòric, Museu Guggenheim, Bilbao.

- Gran habilitat per treballar amb diferents materials (ferro, latex, acer, marbre...) i tècniques variades.
- Textura rugosa i imperfecta. Multifacialitat. Urbanisme.
- Temàtica personal i al·legòrica: feminitat, família, mare, infantesa, traumes psicològics, la solitud, la sexualitat.
- Influència del surrealisme (subconscient), expressionisme (certa distorsió i formes agressives, molt expressives), i el primitivisme de les tribus índies i africanes.

PINTURA

1905, Fauvisme "Habitació vermella", d'Henri Matisse, Oli sobre llenç, museu l'Hermitage San Petersburg.

- No imitació de la realitat, trencament de la tradició.
- El color autèntic protagonista. Colors purs: primaris, secundaris i complementaris.
- Formes simplificades i esquemàtiques (Gauguin).
- Pinzellades amples i soltes. Traços grossos i nítids.
- No profunditat, pla únic. No perspectiva tradicional.
- Gran expressivitat. La pintura és emoció i sentiment.
- Funció decorativa, estètica, experimental i trencador.

Abstracció, 1910, Composició IV, Wasily Kandinsky, oli sobre tela, Musu de Düsseldorf (Alemanya)

- Prescindeix dels elements figuratius per donar més importància a les línies i taques multicolors (emocionen).
- El color és el protagonista absolut amb efecte emotiu.
- La pintura és com la música. Línies i colors=notes i acords. El resultat final és una simfonia de colors.
- Pinzellada solta, ampla i lliure.
- Prescindeix de la perspectiva i el clarobscur tradicional.
- Harmonia compositiva i lluminosa a partir de colors primaris, secundaris i complementaris (freds i càlids).
- Funció decorativa, estètica, investigadora, experimental. Transmetre un estat d'ànim i emocionar.

1937, Cubisme i expressionisme, El Guernica, Picasso, oli sobre llenç, Museu Nacional Reina Sofia de Madrid.

- Cubisme: geometria, fragmentació, esquematisme, simplificació formal i síntesi de diferents punts de vista.
- Manca de perspectiva tradicional. No profunditat.
- Síntesi estilística cubisme (geometria) i expressionisme (distorsió, expressió i violència dramàtica de les figures).
- Colors i llum irreal. Elimina el clarobscur tradicional.
- Funció estètica, investigadora, experimental, denúncia.

1931, Surrealisme oníric, La persistència de la memòria, Salvador Dalí, oli sobre tela, MOMA, Nova York, EUA.

- Importància del subconscient, teories psicoanalítiques.
- Fet psíquic elemental i pur. Automatisme (no control raó), factura instintiva i involuntària. Excentricitats de Dalí.
- Temàtica de forta càrrega irracional (paranoica) i eròtica.
- Espais buits i opressius, metamorfosis, retrats no realistes, imatges oníriques. Obsessions personals (Gala, insectes, temps, megalomania, etc).
- Dibuix meticulós, minuciositat gairebé fotogràfica, colors brillants i lluminosos. Llibertat creativa.

1950, Expressionisme abstracte, Number 1, Jackson Polloc, oli, esmalt i pintura d'alumini sobre tela, National Gallery de Washington, EUA.

- Pintura abstracta resultat de la fusió de l'automatisme (instintiva, involuntària, no control de la raó) i l'abstracció.
- Dança sobre el llenç, influència dels indis Navajos
- Pintura dinàmica i gestual (action painting).
- Pinzellada lliure, solta, pastosa i a l'atzar.
- Tècniques: degoteig (dripping) i esquitxat (splashing)
- Grans formats i horror vacui (all over painting)
- És més important el procés de creació que el resultat final
- Guerra freda: abstracció dels EUA contra realisme socialista de l'URSS.

1962, Pop Art, Sopa Campbell's, Andy Warhol, serigrafia, acrílic i tinta serigràfica sobre tela. National Gallery de Washington i altre museus.

- Iconografia de la societat de consum i de masses. Llaunes de sopa, personatges famosos, polítics, actors...
- Influència de les tècniques publicitàries: cartells, imatges de la premsa, revistes, televisió.
- Objectes industrials, coneguts pel poble i les masses.
- Ambiguitat i ironia: crítica i exaltació de la societat de consum. Despersonalització i repetició d'imatges populars
- Tècnica de la serigrafia: industrial, tintes planes, colors purs i àmplies zones. Perspectiva i colors irreal.
- L'obra perd la seva qualitat de peça única. Sèries identiques.

1954, Realisme social (amb influències de l'expressionisme i el surrealisme), **El marxisme curarà els malalts, Frida Khalo**, oli sobre tela, Museu Frida Khalo, Ciutat de Mèxic.

- Realisme socialista: pintura figurativa, d'alt contingut polític i ideològic, influenciada pels muralistes mexicans.
- Influència de l'expressionisme: colors agressius, distorsió figurativa i pinzellada expressiva, lliure, ràpida i enèrgica.
- Surrealista en tema al·legòric basat en l'experiència personal (introspectius), els seus traumes i subconscient.
- Estil ingenu, influencia de l'art precolombí, pintura naif.
- Àmplies zones de color, pinzellades lliures i ràpides.

1975, Informalisme (pintura matèrica), Creu i R, Antoni Tàpies, tècnica mixta sobre fusta, MACBA, Barcelona.

- Informalisme: tendència abstracta i gestual després de la 2ª G. M. Equivalent a l'expressionisme Abstracte als EUA.
- Pintura matèrica: tècnica mixta i ús de materials diversos: terra, cordils, tela, sorra, pedres, oli, guix,.
- Textura rugosa i relleu, sensació de mural o parets.
- Pinzellades ràpides, amples, gestuals, pastosa, grattage.
- Austeritat cromàtica, profunditat i llum per teles despenjades

1965, Art conceptual, Una i tres cadires, Joseph Kosuth, instal·lació, fotografíes i objecte. MOMA, EUA.

- Fa servir un objecte (forma 3D), una fotografia de l'objecte (visual) i una definició del diccionari de l'objecte (llenguatge escrit). Qüestiona la veracitat de tots 3.
- El concepte o la idea és més important que l'objecte.
- Qüestiona el concepte tradicional d'obra única. L'obra es pot repetir, ja que l'autor dóna les instruccions per escrit.
- Materials variats: fotografíes, mapes, videos, objectes...
- L'objecte es descontextualitza de la funció per a la qual va ser creat i adquireix un de nou, més intel·lectual.
- La idea és l'obra d'art en sí mateixa. Intenta evitar l'estímul òptic a favor del procés intel·lectual.
- Influència del dadaïisme, estil de principis del segle XX que qüestionava la societat burgesa, el concepte d'art com a obra única. Qualsevol objecte pot ser obra d'art.
- Influència de la filosofia plantònica: la teoria de les idees i la desmaterialització de l'art.